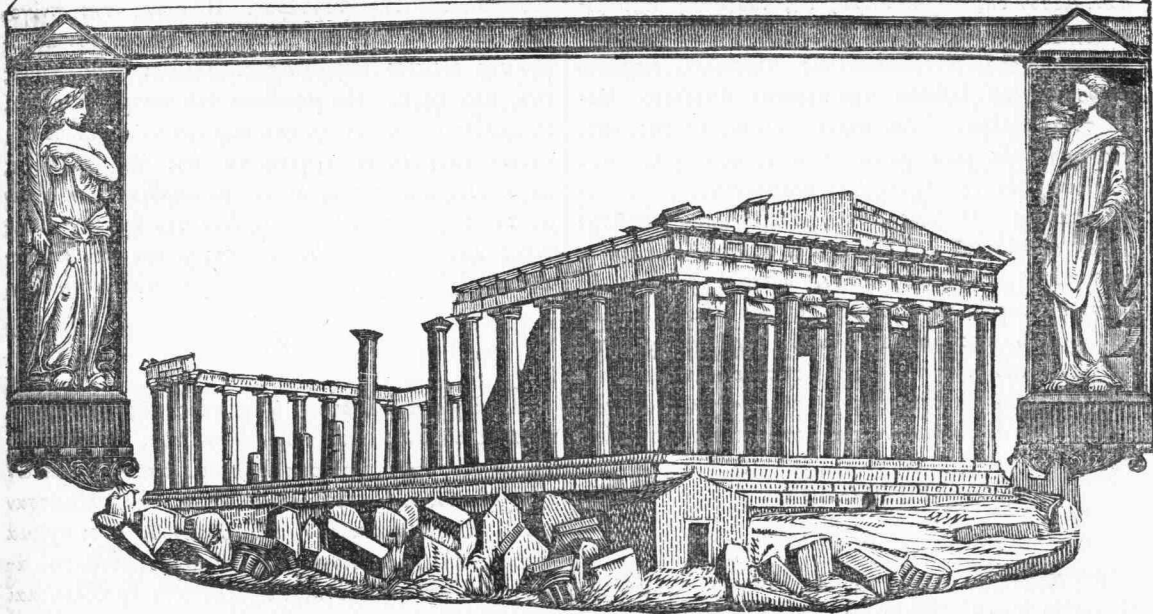

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕ

Φυλλάδ. 6.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τόμος. ΣΤ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1852.

Η ΓΡΑΤΣΙΕΛΛΑ.

ΕΦΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΥΠΟ Α. ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ.

(Εκ τῶν Ἐκμυστηρευέσεών του).

Ἦμην δέκα καὶ ὀκταετῆς τὴν ἡλικίαν, ὅτε ἡ οἰκογένειά μου μ' ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς φροντίδας συγγενοῦς μου, τὴν ὁποίαν ὑποθέσεις τις τινὲς ἐκάλουν εἰς Τοσκάνην, ὅπου μετέβαινε συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου της. Ἡ περίστασις ἦν ἀρμόδια εἰς τὸ νὰ περιοδεύσω καὶ ἐξέλθω τοῦ ἀέργου ἐκείνου βίου τῆς πατρικῆς οἰκίας καὶ τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων, ἐνθα δι' ἔλλειψιν ἐνεργητικότητος, διαφθείρονται αἱ πρῶται παθήσεις τῆς ψυχῆς. Ἀνεχώρησα ἐμπλεὺς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐκείνου ὑπὸ τοῦ ὁποίου κυριεύεται ὁ παῖς, ὅτε μέλλει νὰ ἴδῃ τὰς λαμπροτέρας τῆς φύσεως καὶ τοῦ βίου σκηνάς. . . .

Τὰς Ἄλπεις, τῶν ὁποίων ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας ἔβλεπα τὰς αἰωνοβίους χιόνας λευκαζούσας εἰς τὸ τέρμα τοῦ ὀρίζοντος τοῦ χωρίου μου, τὴν θάλασσαν, ἧς εἶχα πλήρη τὴν φαντασίαν μου, ἀπὸ τὰς λαμπρὰς τῶν ποιητῶν καὶ τῶν περιηγητῶν περιγραφάς, τὸν οὐρανὸν τῆς Ἰταλίας, τοῦ ὁποίου ἀνέπνεον, οὕτως εἰπεῖν, τὴν θερμότητα καὶ τὴν εὐδίαν εἰς τὰς ποιήσεις τοῦ Ραέτου καὶ τὰς σελίδας τῆς Κορίννης.

«Ἐγνώρισας εἰπέ τὴν γῆν, ὅπου ὁ μύρτος θάλλει;» τὰ ὄρθια εἰσέτι μνημεῖα τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκείνης ἀρχαιότητος, ἧς εἶχα μεστὴν εἰσέτι ἐκ τῶν σπουδῶν μου τὴν διάνοιν.

Εἰς Ῥώμην διέτριψα ἱκανὸν χρόνον καὶ ἐσπούδασα τὰ μνημεῖά της, τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ λαοῦ της. Ἀφοῦ δὲ περιειργάσθην τὰ πάντα καὶ ἐχορέσθην, οὕτως εἰπεῖν, ἠθέλησα νὰ ἰδῶ τὴν Νεάπολιν. — Ὁ τάφος τοῦ Οὐίργιλίου καὶ ἡ κοιτὴς τοῦ. Τάσσου πρὸ πάντων μὲ εἶλκον αὐτοῦ. Αἱ χώραι, κατ' ἐμὲ, ἀντεπροσώπευσαν πάντοτε τοὺς

εξόχους ἀνδρας των. Ἡ Νεάπολις εἶναι ὁ Οὐρίγιλιος καὶ ὁ Τάσος· μ' ἐφαίνετο ὅτι χθὲς ἀκόμη ἔζων καὶ ὅτι ἡ κόνις αὐτῶν εἶναι εἰσέτι θερμή. Διὰ τῆς φαντασίας μου ἤδη ἔβλεπα τὸ Παυσίλυπον, τὸ Σόρβεντον, τὸ Οὐεσούβιον καὶ τὴν θάλασσαν, μέσον τῆς ἀτμοσφαιράς τῆς τρυφερᾶς καὶ ωραίας αὐτῶν εὐφυίας.

Ἀνεχώρησα, μεταβαίνων εἰς Νεάπολιν, μαρτίου φθίνοντος, καὶ ἔφθασα τὴν πρώτην Ἀπριλίου. Μετά τινος ἡμέρας ἦλθε, περιηγούμενος ἐπίσης, νέος τις ὁμήλικός μου μετὰ τοῦ ὁποίου μᾶς εἶχε συνδέσει, ἐν τῇ σχολῇ ἐτι φοιτῶντας, φιλία ἀδιάσπαστος. Ὁ βίος αὐτοῦ ἀνενμίχθη τοσοῦτον μετὰ τοῦ ἰδικοῦ μου, ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας του μέχρι τοῦ θανάτου του, ὥστε ἀμφοτέρων ἡμῶν ἡ ὑπαρξίς συναποτελεῖ, οὕτως εἰπεῖν, ἐν ὅλον καὶ ὁμιλῶ περὶ αὐτοῦ, ὅπου εἶχα νὰ ὁμιλήσω περὶ ἑαυτοῦ· εἰς τὰς περὶ Νεαπόλεως ἀναμνήσεις μου εὐρίσκω τὸ ἐξῆς ἐπεισόδιον, δεῖγμα ὠφελστατον καὶ ἀληθέστατον τῆς μεταξὺ ἡμῶν ἀρμονίας ταύτης.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

Α'.

Εἰς Νεάπολιν διήγον τὸν αὐτὸν θεωρητικὸν βίον, ὃν καὶ ἐν Ῥώμῃ. Μόνον δὲ, ἀντὶ τοῦ νὰ διημευρεύω, πλανώμενος ἐν μέσῳ τῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, ἐδαπάνων τὰς ἡμέρας μου περιφερόμενος εἰς τὰς ἀκτὰς, καὶ περιπλέων τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως. Τὰς ἐσπέρας ἐπέστρεφα εἰς τὸ ἀρχαῖον μοναστήριον, ὅπου ἐξενιζόμην ὑπὸ τινος γηραιοῦ συγγενοῦς τῆς μητρός μου. Τὸ μικρὸν κελίον, ἐν ᾧ κατώκου, ὑπερέκειτο τῆς ἄλλης οἰκοδομῆς, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐξώστου ἐστολισμένου ὑπ' ἀνθέων καὶ φυτῶν ἀνερπόντων, ἦν ἀποπτος ἡ θάλασσα, τὸ Οὐεσούβιον, ἡ Καστελαμάρη καὶ τὸ Σόρβεντον.

Ὅσάκις ὁ δριζὼν τῆς πρωΐας ἦν διαυγής, ἔβλεπα ἐκεῖθεν λάμποντα τὸν λευκὸν οἰκίσκον τοῦ Τάσσου, ὅστις, ὡς φωλεὰ τις κύκνου, ἐπεκρέματο τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τῆς κορυφῆς βραχίωδους καὶ εἰς κῶνον ὑπὸ τῶν κυμάτων τετμημένης ἀκτῆς. Ἡ λάμψις τοῦ οἰκίσκου τούτου ἐξήγαγε μέχρι τῶν ἐνδομύων τῆς καρδίας μου, ὡς ἀστήρ τις δόξης, ἀκτινοβολῶν μακρόθεν ἐπὶ τῆς νεότητός μου, καὶ ἐντὸς τῆς ἀφανεΐας μου. Ἀνεπτόλουν τότε τὴν ὁμηρικὴν ἐκείνην σκηνὴν τῆς ζωῆς τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, ὁπότε, ἐξελλθὼν τῆς φυλακῆς καὶ καταδικώμενος ὑπὸ τοῦ φθόνου τῶν μικρῶν, καὶ μυκτηριζόμενος εἰς αὐτὴν του τὴν μεγαλοφυΐαν, τὸν μόνον του πλοῦτον, ἐπανέρχεται εἰς Σόρβεντον, ἵνα εὕρῃ ὀλίγην ἀνάπαυσιν, ὀλίγην συμπάθειαν καὶ τρυφερότητα, ἢ ὀλίγον τοῦλάχιστον οἴκτον· ἐπαίτου δὲ ῥάκη ἐνδεδυμένος, ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἀδελφὴν του, ὅπως δοκιμάσῃ τὴν καρδίαν της, καὶ ἴδῃ ἂν αὐτὴ τοῦλάχιστον θέλει ἀναγνωρίσει τὸν ἀδελφόν της, φίλτατον αὐτῇ ἄλλοτε.

Ἡ ἀδελφὴ του τὸν ἀναγνωρίζει, λέγει ὁ ἀφελής

βιογράφος, μ' ὅλην του τὴν ὠχρότητα, τὸ λευκαθὲν ἤδη γένειόν του, καὶ τὸν κατεσχισμένον μανδύαν του, καὶ ῥίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας του μὲ περισσοτέραν στοργὴν καὶ συμπάθειαν, παρ' ἂν ἤθελεν ἴδει αὐτὸν ὑπὸ τὸ χρυσοῦφαντον ἐνδυμα τοῦ αὐλικοῦ τῆς Φερῆρας. Ἡ φωνὴ της πνίγεται ἐπὶ πολλὴ ἀπὸ τοὺς λυγμούς· θλίβει τὸν ἀδελφόν της εἰς τὴν καρδίαν της. Πλύνει τοὺς πόδας του, τοῦ φέρει τὸν μανδύαν τοῦ πατρός της, καὶ ἐτοιμάζει δι' αὐτὸν γεῦμα συμποσίου· ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν ἐδυνήθη νὰ ἐγγίσῃ τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης παρατεθειμένα σιτία, διότι αἱ καρδίαι των ἦσαν μεστὰι συγκινήσεως· καὶ διήλθον τὴν ἡμέραν κλαίοντες καὶ ἄναυδοι, θεωροῦντες μόνον τὴν θάλασσαν καὶ ἐνθυμούμενοι τὴν παιδικὴν αὐτῶν ἡλικίαν.

Β'.

Ἦν ἀρχὴ τοῦ θέρους· ὁ κόλπος τῆς Νεαπόλεως περικυκλούμενος ὑπὸ τῶν λόφων του, τῶν λευκῶν οἰκιῶν του, τῶν ὑπὸ τῆς ἀμπέλου ἐπεστρωμένων βράχων του, καὶ περιβάλλον οὕτω τὴν θάλασσαν αὐτοῦ τὴν γλαυκότεραν τοῦ οὐρανοῦ, ἔχει σχῆμα ἀρχαίας κύλικος, οἷονεὶ λευκαينوμένης ὑπὸ τοῦ ἀφροῦ, καὶ κεκοσμημένης τὰ χεῖλη ὑπὸ ἀμπέλου καὶ κισσοῦ. Οἱ ἀλιεῖς τοῦ Παισιλύπου ἐπικρεμῶντες τὰς καλύβας των ἐπὶ τῶν βράχων καὶ ῥίπτοντες τὰ δίκτυά των εἰς τὰ ριχώματα τῆς θαλάσσης, ἀπομακρύνονται τότε τῆς ξηρᾶς θαρράλεως καὶ πλέουσι πρὸς ἀλιεΐαν δύο καὶ τρεῖς λεύγας μακρὰν τῆς παραλίας, μέχρι τῶν ἀποτόμων ἀκτῶν τῶν Καπρεῶν, τῆς Προκίδας, καὶ τῆς Ἰσχίας, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ κόλπου τοῦ Γαέτου.

Τινὲς φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν δάδας ἐκ ῥητίνης, τὰς ὅποιας ἀνάπτουν διὰ ν' ἀπατήσωσι τοὺς ἰχθύς. Τὸ ὁψάριον ἀναβαίνει πρὸς τὴν λάμψιν τοῦ φωτός, νομίζον ὅτι εἶναι τὸ λυκαυγὲς τῆς ἡμέρας. Παιδίον καθήμενον εἰς τὴν πύραν τοῦ πλοιαρίου κύπτει ἐν σιωπῇ τὴν πρὸς τὸ κύμα κεκλιμένην δάδα, ἐνῷ ὁ ἀλιεὺς καταμετρῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, ζητεῖ νὰ διακρίνῃ τὴν λεΐαν του καὶ νὰ τὴν περιπλέξῃ εἰς τὸ δίκτυόν του. Τὸ πῦρ τοῦτο, ἐρυθρὸν ὡς ἐστία καμίνου, ἀντανακλάται εἰς μακροὺς κυμαينوμένους αὐλακὰς ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ὡς αἱ μακραὶ ὀλκαὶ τῆς λάμψεως αἵτινες ἀκολουθοῦν τὸν δίσκον τῆς σελήνης. Τὸ ὑπεῖκον εἰς τοὺς νόμους τοῦ κυματισμοῦ φῶς δὲν σβύνει, εἰμὴ ὅπου τελευτᾷ ἡ κίνησις τὴν ὁποίαν παράγουσιν οἱ αὐλακὰς τοῦ πλοιαρίου ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Γ'.

Διήγομεν πολλάκις, ὁ φίλος μου καὶ ἐγώ, ὦρας ὀλοκλήρους, καθήμενοι ἐπὶ τινος σκοπέλου, ἢ εἰς τὰ ὑγρά ἐρείπια τοῦ παλατίου τῆς βασιλείσης Ἰωάννης, θεωροῦντες τὰς φανταστικὰς ταύτας λάμψεις καὶ φθονοῦντες τὴν πλάνητα καὶ ἀμέριμον ζωὴν τῶν πτωχῶν ἐκείνων ἀλιέων.

Διαμονὴ τινων μηνῶν εἰς Νεάπολιν, ἡ καθημερινὴ συμπεριφορὰ ἡμῶν μετὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, αἱ καθεκάστην ἐκδρομαὶ ἡμῶν εἰς τὴν ἐσχάτην, αἱ αἰῶραι ἡμῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μᾶς ἐξοικεῖωσαν μὲ τὴν περιπαθὴ καὶ γλυκεῖαν γλῶσσαν των, ὅπου τὰ σχήματα καὶ τὸ βλέμμα ἐξηγοῦσι πλείοτερα ἢ αἱ λέξεις. Φιλόσοφοι ἐκ προαισθήσεως καὶ ἀπειρηκότες ἐκ τῆς ματαίας ταρχῆς τῆς ζωῆς, πρὶν ἀκόμη τὴν γνωρίσωμεν, ἐφθονοῦμεν πολλάκις τοὺς εὐτυχεῖς *λαζαρόνους*, ἐξ ὧν ἐπληθον τὰ παράλια τῆς Νεαπόλεως, καὶ οὕτως διήγον τὰς ἡμέρας των κοιμώμενοι ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ μικροῦ αὐτῶν πλοιαρίου ἐπὶ τῆς ἁμμου, ἢ ἀκούοντες τοὺς αὐτοσχεδίου στίχους τῶν ποιητῶν των. Ἐγνωρίζαμεν τὰς ἑξεις των, τοὺς χαρακτῆρας των, τὰ ἥθη των, καλῆτερα ἢ τὰ τοῦ κομποῦ κύσμου, ὅπου ποτὲ δὲν ἐπηγαίναμεν. Ἡ ζωὴ αὕτη μᾶς ἤρесе καὶ ἀπεκοίμιζεν ἐντὸς ἡμῶν τὰς πυρεσώδεις ὁρμὰς τῆς ψυχῆς, αἵτινες φθείρουν ἀνωφελῶς τὴν φαντασίαν τῶν νέων, πρὶν ἢ ἡ εἰμαρμένη αὐτῶν τοὺς προσκαλέσει νὰ ἐνεργήσωσιν ἢ νὰ σκεφθῶσιν.

Ὁ φίλος μου ἤγε τὸ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος, ἐγὼ δὲ τὸ δέκατον ὄγδοον. Ἀμφότεροι δὲ εἰχομεν τὴν ἡλικίαν ἐκείνην καθ' ἣν ἐπιτρέπεται νὰ συγχῆ τις τὰ ὀνειροπολήματα μετὰ τῆς πραγματικότητος. Ἀπεφασίσαμεν λοιπὸν νὰ σχετισθῶμεν μετὰ τῶν καλῶν αὐτῶν ἀλίων καὶ νὰ διαπλέωμεν τὰς θαλάσσας, δίκαιώμενοι τὸν αὐτὸν βίον. Αἱ εὐδαίαι καὶ φωτισγεῖς νύκτες τὰς ὁποίας διήγομεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τῆς κυμαινομένης ταύτης κοίτης καὶ ὑπὸ γλαυκὸν καὶ διάστερον οὐρανὸν, μᾶς ἐφαίνοντο ὡς μία τῶν μυστηριωδῶν ἐκείνων τρυφῶν τῆς φύσεως, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ καταλάβῃ τις αἰφνιδίως καὶ νὰ γνωρίσῃ, ἔστω μόνον ἵνα τὴν διηγῇ.

Ἐλεύθεροι καὶ μὴ ἔχοντες νὰ δώσωμεν πρὸς οὐδέν᾽ λόγον τῶν πράξεών μας ἢ τῶν ἀπουσιῶν μας, τὴν ἐπαύριον ἐπραγματοποιήσαμεν τὸ ὄνειρον ἡμῶν. Διατρέχοντες τὴν ἀκτὴν τῆς *Μαργελίης*, ἥτις ἐκτείνεται ὑπὸ τὸν τάφον τοῦ Οὐργιλίου, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Παυσιλύπου, ὅπου οἱ ἄλιεῖς τῆς Νεαπόλεως σύρουν τὰ πλοιαρὰ των ἐπὶ τῆς ἁμμου, καὶ ἐπισκευάζουσι τὰ δίκτυα των, εἶδομεν γέροντ᾽ ἑνὸς εὖρωστον εἰσέτι ὅστις ἐναπέθετε τὰ ἀλιευτικὰ ἐργαλεῖα του ἐπὶ τοῦ ἀκατίου του, ἐξωγραφημένου μὲ ζωηρὰ χρώματα καὶ φέροντος εἰς τὴν πρύμνην του μικρὰν εἰκόνα γεγλυμμένην τοῦ ἁγίου Φραγγίσκου. Δωδεκαετὲς παιδίον, ὁ μόνος κωπηλάτης του, ἔφερεν κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν δύο ἄρτους εἰς τὴν λέμβον, τεμάχιον τυροῦ, σύκα καὶ λάχνηνον ὕδατος.

Τὸ πρόσωπον τοῦ γέροντος καὶ τοῦ παιδίου μᾶς εἴλυσαν καὶ συνεδέσαμεν μετ' αὐτῶν συνομιλίαν. Ὁ ἄλιεὺς ἐγέλασεν, ὅταν τοῦ ἐπροτεῖναμεν νὰ μᾶς δεχθῇ ὡς κωπηλάτας του, καὶ νὰ μᾶς φέρῃ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν.

— Δὲν ἔχετε τὰς χεῖρας τυλώδεις διὰ νὰ πρατῆτε τὴν λαβὴν τοῦ κωπίου, μᾶς λέγει· αἱ λευκαὶ σας χεῖρες εἶναι πλασμέναι διὰ νὰ βαστάζωσι τὸν κλάμον καὶ ὄχι τὰ ξύλα, καὶ εἶναι κρῖμα νὰ τὰς σκληρύνετε εἰς τὴν θάλασσαν.

— Εἴμεθα νέοι, ἀπεκρίθη ἡ φίλος μου, καὶ θέλομεν νὰ δοκιμάσωμεν ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα, πρὶν ἐκλέξωμεν κἀνέν. Τὸ ἐδικόν σας μᾶς ἀρέσκει, ἐπειδὴ ἐξασκεῖται ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

— Ἐχετε δίκαιον, ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἄλιεὺς, τὸ ἐπάγγελμά μας καθιστᾷ τὴν καρδίαν εὐθυμον, καὶ τὸ πνεῦμα πεποιθὸς εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἁγίων. Ὁ ἄλιεὺς εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τοῦ οὐρανοῦ, ἐπειδὴ ὁ ἀνθρωπος ἀγνοεῖ πόθεν ἔρχεται ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κύμα. Ἡ βυκάνη καὶ ἡ λίμα εἶναι εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ξυλουργοῦ, τὰ πλοῦτη καὶ αἱ εὐνοιαὶ εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ τὸ εὐθραυστον πλοιαρίον κεῖται εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ εὐσεβὴς αὕτη φιλοσοφία τοῦ ἀλίου μᾶς ἐπεισεν ἔτι πλέον εἰς τὸ νὰ ἐπιβιβασθῶμεν μετ' αὐτοῦ, ὥστε μετὰ μικρὰν ἀντιλογίαν συγκατετέθη· συνεφωνήσαμεν νὰ τοῦ δίδωμεν ἕκαστος δύο καρλίνια τὴν ἡμέραν διὰ τὴν μαθητείαν καὶ τὴν τροφήν μας ἐν ταυτῷ.

Ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ συμφωνία, ἐφωδιάσθη μὲ τὰς ἀναγκαίας τροφάς. Περί δυσμᾶς ἡλίου ἐβοηθήσαμεν αὐτὸν νὰ σύρῃ τὴν λέμβον του εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπεπλεύσαμεν.

Δ'.

Ἡ πρώτη νύξ ἦτον ἡδονικωτάτη. Ἡ θάλασσα ὁμοιάζε λίμνην τινὰ ἐλουπηκὴν, καμμένην ἐν μέσῳ ἀποτόμων ὁρέων. Καθόσον ἐμακρυνόμεθα ἀπὸ τῆς παραλίας, ἐβλέπομεν τὰς λάμψεις τῶν παραθύρων τοῦ παλατίου, καὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Νεαπόλεως, βυθιζομένης ὑπὸ τὸν βαθύχρουν θόλον τοῦ ὀρίζοντος. Οἱ φανοὶ μόνον μᾶς ἐδείκνυσαν τὴν ἀκτὴν, ἀλλ' ἐστιάζοντο ἀπὸ τὴν ἀμυδρὰν στήλην τοῦ πυρὸς τοῦ ἀναθρώσκοντος ἐκ τοῦ κρατῆρος τοῦ Οὐεσουβίου. Ἐνῷ ὁ ἄλιεὺς ἔρριπτε καὶ ἔσυρε τὸ δίκτυόν του, καὶ ἡ δὲς ἐταλαντεύετο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ παιδίου, τὸ ὁποῖον κατελάμβανεν ὁ ὕπνος, ἐδίδομεν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν μικρὰν ὥθησιν εἰς τὸ πλοιαρίον καὶ μετὰ τέρψεως ἠκούομεν τὰς ἡχηρὰς σταγόνας τοῦ ὕδατος, αἵτινες ἐστάλαζον ἀπὸ τὰς κόπας μας, νὰ πίπτωσιν ἐναρμονίως εἰς τὴν θάλασσαν ὡς μαργαρίται εἰς ἀργυρὰν δεξαμενὴν. Πρὸ πολλοῦ εἰχομεν κάμψαι τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Παυσιλύπου, εἰχομεν διαπλεύσαι τὴν κόλπον *Πεουζολῶν*, τὸν τῆς *Βαίας*, τὸν πορθμὸν τοῦ *Γαέτου*, μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς *Μισένης* καὶ τῆς νήσου *Προκίδας*. Ἡμεθα εἰς τὸ πέλαγος· ὁ ὕπνος μᾶς κατελάμβανεν, καὶ κατεκλίθημεν ὑπὸ τὰ σκαμνία μας, πλησίον τοῦ παιδός.

Ὁ ἄλιεύς ἤπλωσεν ἐφ' ἡμῶν τὸ βαρὺ ἱστίον ὁπερ ἔκειτο διπλωμένον εἰς τὸ βάθος τῆς λέμβου, καὶ οὕτως ἀπεκοιμήθημεν μεταξύ τῶν κυμάτων, τολαντευόμενοι ἐλαφρῶς ἀπὸ τὴν ἀνεπαίσθητον κίνησιν τῆς θαλάσσης. Διηύγαξε δὲ ἡδὴ ἡ ἡμέρα, ὅταν ἐξυπνήσαμεν· ὁ σπινθηροδόλος ἥλιος ἐποίκιλε τὴν θάλασσαν διὰ ταινιῶν πυρὸς, καὶ ἀντανεκλᾷτο ἐπὶ τῶν λευκῶν οἰκῶν παραλίας ἀγνώστου. Ἀεπτῇ αὖρα πνέουσα ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ταύτης ἀνεκίνει τὸ ἱστίον ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας, καὶ μᾶς ἤλαυνεν ἀπὸ κόλπου εἰς κόλπον καὶ ἀπὸ βράχου εἰς βράχον· ἦτο ἡ ἀνώμαλος ἀκτὴ τῆς νήσου Ἰσχίας, τὴν ὁποίαν ἐμελλὰ τοσοῦτον νὰ κατοικήσω καὶ ν' ἀγαπήσω βραδυτέρον. Τότε κατὰ πρῶτον μ' ἐνεφανίσθη ἡ νῆσος πλέουσα ἐντὸς τοῦ φωτός, ἐξερχομένη τῆς θαλάσσης, βυθιζομένη εἰς τὸ κυανόχρου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναφανείσας ὡς ὄνειροπόλησίς τις ποιητοῦ, κατὰ τὸν ἐλαφρὸν ὕπνον θερινῆς νυκτός.

Ε'.

Ἡ νῆσος τῆς Ἰσχίας, ἥτις χωρίζει τὸν κόλπον τοῦ Γαέτου ἀπὸ τὴν τῆς Νεαπόλεως, καὶ τὴν ὁποίαν μικρὸς πορθμὸς διαχωρίζει ἐπίσης ἀπὸ τὴν νῆσον τῆς Προκιδας, εἶναι ὅλη ἐν ὄρος κάθετον, τοῦ ὁποίου ἡ λευκὴ καὶ κεραυνόπληκτος κορυφὴ προσεγγίζει τὰ νῆφη. Αἱ ἀπότομοι πλευραὶ τῆς διατεμνόμεναι ὑπὸ κοιλάδων, ἀποκρήμνων βράχων, φαράγγων, ῥευμάτων καὶ χειμάρρων, καλύπτονται ὑπὸ καστανῶν εὐθαλῶν· αἱ πρὸς τὴν θάλασσαν πεδιάδες τῆς αἱ μᾶλλον ἐγγὺς εἰς τὰ κύματα, καλύπτονται ἀπὸ καλύβας καὶ ἀγροτικὰς ἐπαύσεις, καὶ χωρία κρυπτόμενα ὑπὸ τὸ κλῆμα τῆς ἀμπέλου· ἕκαστον τῶν χωρίων τούτων ἔχει τὴν παραθαλασίαν του (marina)· ὀνομάζουσι δὲ οὕτω τὸν μικρὸν ἄρμον, ὅπου σκαλεύουσιν οἱ λέμβοι τῶν ἁλίων τῆς νήσου, καὶ ταλαντεύονται ἱστοὶ τινες μικρῶν πλοίων, ὧν αἱ κεραῖαι ἐγγίζουσι τὰ δένδρα καὶ τὰ κλήματα τῆς ἀκτῆς.

Ποία τῶν οἰκιῶν τούτων τῶν ἐπικρεμαζόμενων εἰς τὸ πρηνὲς τοῦ ὄρους, κρυπτομένη ἐντὸς τῶν φαράγγων του ἢ προσέχουσα ἐπὶ τινος τῶν ὀροπεδίων του, ἢ ἐπερειδομένη ἐπὶ τοῦ δάσους τῶν καστανῶν, ἢ σκιαζομένη ὑπὸ τοῦ συμπλέγματος τῶν πευκῶν του, ἢ κυκλομένη ὑπὸ τῶν λευκῶν ἀψίδων τῆς, τὰς ὁποίας περικυκλοῦν στεφάναι ἀναδενδράδων, ποία τῶν οἰκιῶν τούτων δὲν ὑπῆρξε τὸ ὄνειροπόλημα καὶ ἡ ἰδανικὴ οἰκισιοποιήτου τινος ἢ ἐραστοῦ;

Τὰ ὄμματά μας δὲν ἀπνύδουν θεωροῦντα τὴν θέαν ταύτην. Ἡ ἀκτὴ ἐπληθην ἰχθύων, καὶ ἡ ἄγρα ἦτον ἄφθονος. Προσωμίσθημεν εἰς μικρὸν κόλπον τῆς νήσου, διὰ νὰ λάβωμεν ὕδωρ ἐκ τῆς πλησίον πηγῆς, καὶ ν' ἀναπαυθῶμεν ὑπὸ τοὺς βράχους. Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐπανήλθομεν εἰς Νεάπολιν, κεκλημένοι ἐπὶ τῶν ἐδωλίων μας· ὁ γέρον ἄλιεύς καὶ τὸ παιδίον, βοηθούμενοι παρ' ἡμῶν, ἔσυραν τὴν λέμβον τῶν ἐπὶ τῆς ἄμμου, μετέφεραν

τὰ κάνιστρα τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ὀστρακοδέρων, εἰς εἰδὸς τι κατωγαίου, τὸ ὁποῖον κατῴκουν ὑπὸ τοὺς βράχοις τῆς Μαργελλης.

ΣΤ'.

Τὰς ἐξῆς ἡμέρας ἐπανελάθομεν φαιδρῶς τὸ νέον μας ἐπάγγελμα. Διεπλεύσαμεν ἀλληλοδιαδόχως ὅλην τὴν θάλασσαν τῆς Νεαπόλεως· ἠκολουθήσαμεν τὸν ἄνεμον ἀδιαφόρως, ὅπου καὶ ὅθεν ἔπνεεν. Ἐπεσκέσθημεν οὕτως τὰς Καπρέας, ὅθεν ἀπώθει μέχρι τοῦδε τὴν φαντασίαν ἡ ἀπαίσιος σκιά τοῦ Τιβερίου. Τὴν Κύμηρ καὶ τοὺς ναοὺς τῆς, τοὺς τεθαμμένους ὑπὸ τὰς πυκνὰς δάφνας καὶ τὰς ἀγριοσυκάς, τὴν Βαῖαν καὶ τὰς σκυθρωπὰς πλατείας τῆς, αἵτινες φαίνονται γηράσασαι καὶ λευκανθεῖσαι ὡς οἱ Ῥωμαῖοι, τῶν ὁποίων ἐκάλυπτον ἄλλοτε τὴν νεότητά καὶ τὰς τέρψεις. Τὴν Πορτικὴν καὶ τὴν Πομπείαν, μειδιώσας ὑπὸ τὴν λάβαν καὶ τὴν τέφραν τοῦ Οὐεσουβίου. Τὴν Καστελάμωρην, ἥς τὰ ὑψηλὰ καὶ μελανὰ δάση τῶν ἀγριοδαφνῶν καὶ καστανῶν ἀντανεκλόμενα εἰς τὴν θάλασσαν, χρωματίζουσι διὰ σκοτεινοῦ πρασίνου χρώματος τὰ αἰερόχροθα κύματα τοῦ ὕμου. Ὁ γέρον ἄλιεύς ἐγνώριζε πανταχοῦ οἰκογένειάν τινα ἁλίων, ὅπου ἐφιλοξενούμεθα, ὁσάκις ἡ θάλασσα ἦτο τρικυμιώδης καὶ μᾶς ἐμπόδιζε τοῦ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Νεάπολιν.

Ἡ μονοτονία μάλιστα τοῦ βίου τούτου μᾶς ἡρεσκεν, καὶ ἐβλέπομεν μὲ λύπην μας πλησιάζον τὸ τέλος τοῦ θέρους, καὶ προσεγγίζουσαν τὴν ὥραν τοῦ φθινοπώρου καὶ τοῦ χειμῶνος, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν πάτριον στέγην μας. Αἱ οἰκογένειαι μας ἀνήσυχον, ἤρχισαν νὰ μᾶς ἀνακαλῶσιν. Ἀπεμακρύνομεν ὅσον ἐδυνάμεθα τὴν ἰδέαν ταύτην τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ ἡρεσκόμεθα τοῦ φρονεῖν ὅτι ἡ ζωὴ αὕτη δὲν θέλει ἔχει τέλος.

Ζ'.

Ἐν τούτοις, ὁ σεπτέμβριος ἦλθε μὲ τοὺς ὄμβρους του καὶ τοὺς κεραυνούς του· ἡ θάλασσα ἦτον ὀλιγώτερον γαληνία, τὸ δὲ ἐπάγγελμα μας, μᾶλλον ἐπίπονον, ἐγένετο ἐνίοτε ἐπικίνδυνον· αἱ αὖραι ἔπνεον ψυχρότεροι, τὸ κύμα ἄφριζε καὶ μᾶς ἔβρεχε πολυλάκις, θραυόμενον κατὰ τῆς λέμβου μας. Εἴχομεν ἀγοράσει δύο καπύτας ἐκ χονδροῦ μαύρου μαλλίου, τὸ ὁποῖον οἱ ναῦται τῆς Νεαπόλεως ρίπτουσι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τῶν ὤμων των. Ἡ κορδύλη κυματομένη ὀπισθεν, ἡ φερομένη εἰς τὸ μέτωπον, κατὰ τὸν καιρὸν, προφυλάττει τὴν κεφαλὴν τοῦ ναύτου ἀπὸ τὴν βροχὴν καὶ τὸ ψῦχος, ἡ ἀφίνει τὴν αὖραν καὶ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου νὰ παίζωσιν εἰς τὴν βρεγμένην κόμην του. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν, ὅτε ἡ θάλασσα ἦτον ἀκύμων καὶ γαληνιαία, ἀνεχωρήσαμεν ἵνα ἀλιεύσωμεν κατὰ τὸ παράλιον τῆς Κύμης, ὅπου τὰ ρεύματα ρίπτουσι τοὺς ἐρυθρίνους κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ

ἐτους. Ἡ ψυχρὰ ομίχλη τῆς πρώτης ἐκυμαίνετο ἐπὶ τοῦ παραλίου καὶ προσημύενεν ἄνεμον πρὸς τὸ ἐσπέραι· ἠλπίζαμεν νὰ τὸν προλάβωμεν, καὶ νὰ κάμψωμεν τὸ ἀκρωτήριο, πρὶν ἢ θαρεῖα καὶ καθεύδουσα θάλασσα ἐξεγερθῇ.

Ἡ ἁλιεῖα ἦτον ἄφθονος, καὶ ὅτε ἠθελήσαμεν νὰ ῥίψωμεν ἐκ νέου τὰ δίχτυα, ὁ ἄνεμος κατέλαβεν ἡμᾶς, καταπεσὼν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑπερμεγέθους ὄρους, τὸ ὁποῖον κεῖται ὑπεράνω τῆς ἰσχύας. Μετὰ τοῦ ἀνέμου κατεκρημνίζετο εἰς τὴν θάλασσαν καὶ αὐτὸ τὸ ὄρος. Ἐξωμάλυνε κατὰ πρῶτον ὅλην τὴν ὑγρὰν ἔκτασιν τὴν κύκλω ἡμῶν, ἔπειτα τὸ κύμα οἰονεῖ ἐπανελθὼν τῆς ἐκπλήξεώς του, ἐξωγκώθη μυκόμενον καὶ κοῖλον, καὶ ὑψώθη μετ' ὀλίγον εἰς τοσοῦτον ὕψος, ὥστε μᾶς ἀπέκρυπτε τὴν ἀκτὴν καὶ τὰς νήσους.

Ἡμεθα ἐπίσης μακρὰν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς Ἰσθμίας, καὶ εὐρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ πορθμοῦ, ὅστις χωρίζει τὸ ἀκρωτήριο τῆς Μισένης ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν νῆσον Προκίδα· ἐν μόνον μέσον μᾶς ἔμενε - νὰ προχωρήσωμεν ἀποφασιστικῶς πρὸς τὸν πορθμὸν, καὶ ἂν ἐπετυγχάναμεν, νὰ τὸν διαπλεύσωμεν, εἴτα νὰ ῥιφθῶμεν ἀριστερὰ πρὸς τὸν κόλπον τῆς Βαίης καὶ νὰ καταφύγωμεν εἰς μέρος ἀσφαλές καὶ νήνεμον.

Ὁ γέρον ἁλιεὺς δὲν ἐδίστασεν· ἀπὸ τῆς κορυφῆς κύματος, ὅπου ἡ ἰσορροποία τοῦ πλοιαρίου μᾶς ἐκράτησεν ἐπὶ στιγμὴν μετεώρους ἐντὸς στροβύλου ἀφροῦ, ἔρριψεν ἀκαριαῖον βλέμμα κύκλω αὐτοῦ, ὡς πεπλανημένος ἄνθρωπος, ὅστις ἀναβαίνει ἐπὶ τινος δένδρου, ἵνα ζητήσῃ τὴν ὁδὸν του, ἔπειτα ῥιπτόμενος εἰς τὸ πηδάλιον. « Εἰς τὰ κωπία σας, παιδιὰ, ἀνέκραξεν, πρέπει νὰ φθάσωμεν κωπηλατοῦντες εἰς τὸ ἀκρωτήριο ταχύτερα παρὰ ὁ ἄνεμος· ἂν φθάσῃ πρὸ ἡμῶν, ἐχάθημεν. » Ἰπηκούσαμεν ὡς τὸ σῶμα ὑπακούει εἰς τὰς ὁρμὰς τῆς ψυχῆς.

Τὰ ὄμματά ἔχοντες προσηλωμένα εἰς τὰ ὄμματά του, διὰ νὰ εἴμεθα προσεκτικοὶ εἰς τὸ μετὰ τάχος διδόμενον σημεῖον τῆς διευθύνσεώς του, ἐκλίναμεν ἐπὶ τῶν κωπίων μας, καὶ ποτὲ μὲν ἀνερχόμενοι ἐπιπόνως τὰ νῶτα τῶν αἰωρουμένων κυμάτων, ποτὲ δὲ βυθιζόμενοι μὲ τὸν ἀφρὸν εἰς τὸ βάθος αὐτῶν καταπιπτόντων, ἐζητοῦμεν νὰ βραδύνωμεν τὴν πτώσιν μας ἐπὶ τὸ ὕδωρ· ὁκτώ ἢ δέκα κύματα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑπερμεγέθη μᾶς ἔρριψαν εἰς τὸ στενότερον μέρος τοῦ πορθμοῦ. Ἀλλ' ὁ ἄνεμος προηγῆθη ἡμῶν, ὡς προεῖπεν ὁ ναύκληρος, καὶ μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῆς ἄκρας τῆς νήσου τοσαύτην προσέλαβεν ὁρμὴν καὶ σφοδρότητα, ὥστε ἐκύμανε τὴν θάλασσαν, μετὰ φορικῶδους σάλου, τὸ δὲ κύμα μὴ εὐρίσκον ἔκτασιν νὰ ἐκφύγῃ ταχέως τὴν ὁρμὴν τοῦ ἀνέμου, συνεστέλλετο, ἐπανεπιπτεν, ἔρρεε, διεσκορπίζετο πανταχοῦ, ὡς θάλασσά τις μανιώδης, καὶ ζητοῦσα ἐξοδὸν, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐξέλθῃ τοῦ πορθμοῦ, συνεκρούετο σφοδρῶς κατὰ τὸν βράχων τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Μισένης, καὶ ἀνύψου

ἐντὸς στήλην ἀφροῦ, τοῦ ὁποῖου αἱ ῥανίδες ἀπεπέμποντο μέχρις ἡμῶν.

Η'.

Ἦτον ἀφροσύνη τὸ ν' ἀποπειραθῶμεν νὰ διαπλεύσωμεν τὸ μέρος τοῦτο τῆς θαλάσσης, μὲ πλοῖον ἄνευ καταστρώματος, ἄνευ ἱστοῦ, πλοῖον, ὅπερ ἐν μόνον κύμα ἠδύνατο νὰ κατακλύσῃ καὶ νὰ καταποντίσῃ. Ὁ ἁλιεὺς ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου, φωτιζομένου ἀπὸ τὴν στήλην τοῦ ἀφροῦ, βλέμμα τὸ ὁποῖον οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι, ἔπειτα ποιῶν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἀνέκραξε· — Νὰ περάσωμεν εἶναι ἀδύνατον, καὶ ὀλιγότερον νὰ ὀπισθοπορήσωμεν εἰς τὸ ἀνοιχτὸν πέλαγος, ἐν μόνον καταφύγιον μᾶς μένει, ἢ νὰ ἀράξωμεν εἰς τὴν Προκίδα, ἢ ν' ἀπωλεσθῶμεν.

Ἡ ἀνάγκη δὲν μᾶς ἐσυγχώρει νὰ διστάσωμεν, ὁ ἁλιεὺς μᾶς ἔκαμε σημεῖον νὰ ὑψώσωμεν τὰ κωπία μας, καὶ ὠφελήθη ἀπὸ τὰς μεταξὺ διαλείψεις τῶν κυμάτων, διὰ νὰ στρέψῃ τὸ πλοῖον. Ἡ πρῶρα ἡμῶν ἐστράφη πρὸς τὴν Προκίδα, καὶ ἐπλεύσαμεν, ὅμοιοι μὲ πῶριον χόρτοιο θαλασσίον, ὅπερ ἀλληλοδιαδόχως τὰ κύματα ῥίπτουσι τὸ ἐν πρὸ τὸ ἄλλο.

Θ'.

Ἐπροχωροῦμεν βραδέως· ἡ νύξ κατέφρασεν· ὁ κونيόρτης, ὁ ἀφρὸς, τὰ νέφη, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνεμος περιέστρεφεν ὡς ἐσχισμένα ῥάκη ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ, ἤψανον τὸ σκότος· ὁ γέρον διέταξε τὸν παῖδα ν' ἀνάψῃ δάδας ῥητίνης, διὰ νὰ φωτίξῃ ὀλίγον τὰς κινήσεις τοῦ πλοίου εἰς τὰ βαθύτερα μέρη τῆς θαλάσσης, καὶ νὰ δεικνύῃ εἰς τοὺς ναύτας τῆς Προκίδας, ὅτι μία λέμβος ἐκινδύνευεν εἰς τὸν πορθμὸν, καὶ οὕτω νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῶν, ἂν ὄχι τὴν συνδρομὴν των, ἀλλὰ καὶ τὰς δεήσεις των.

Ἦτο θέαμα φοβερὸν τῶνόντι καὶ μεγαλοπρεπὲς συγχρόνως τὸ νὰ βλέπῃ τις τὸ παιδίον τοῦτο ἐχόμενον διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τοῦ μικροῦ ἱστοῦ τοῦ περὶ τὴν πρῶραν, καὶ διὰ τῆς ἐτέρας ὑψοῦν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του τὴν δάδα ταύτην τοῦ ἐρυθροῦ πυρὸς, τοῦ ὁποῖου ἡ φλόξ καὶ ὁ καπνὸς συνεστρέφοντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, καὶ ἔκαιον τοῦ παιδὸς τοὺς δακτύλους καὶ τὴν κόμην. Ὁ κυμαίνόμενος οὗτος τῶν κυμάτων καὶ ἐξαφανιζόμενος εἰς τὸ βάθος των καὶ νῦν μὲν σβυνόμενος, νῦν δὲ ἀνάπτων, ἦτο ὡς τὸ σύμβολον τῆς ζωῆς τῶν τεσσάρων ἡμῶν, οἵτινες ἐπαλαίωμεν μεταξὺ τῆς σωτηρίας καὶ τοῦ θανάτου, ἐν μέσῳ τῆς σκιάς καὶ τῆς ἀγωνίας τῆς νυκτὸς ἐκείνης.

Ι'.

Εἰσῆλθομεν ἀνεπαισθῆτως εἰς ἡσυχαίεραν θάλασσαν, ὀλίγον τι προφυλαγμένην ἀπὸ τῆς δυτικῆς ἄκρας τῆς Προκίδας. Ὁ ἄνεμος ἐκόπασεν, ἡ φλόξ τῆς δαδὸς ἀνυψώθη, ἡ σελήνη διήνοιξεν εὐρύχωρον

γλαυκὸν κύκλον διὰ μέσου τῶν νεφελῶν, τὰ κύματα ἐκτεινόμενα κατὰ μήκος, ἐξωμαλύνθησαν, καὶ ἔπαυσαν ν' ἀφρίζωσιν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔγεινε βραχεῖα καὶ ἀκύμων ὡς εἰς κόλπον σχεδὸν ἥσυχον, καὶ ἡ ἀμυρὰ σκιά τῆς πετρῶδους ἀκτῆς τῆς Προκίδας μᾶς ἔκοψε τὴν θέαν τοῦ ὀρίζοντος. Εὐρισκόμεθα εἰς τὰ νερά, τὰ κατὰ μέσον τῆς νήσου.

ΙΑ.

Ἡ θάλασσα ἦτο πολὺ ἐξηγριωμένη περὶ τὴν νῆσον, ὥστε, ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸν λιμένα, ἔπρεπε νὰ προσεγγίσωμεν τὴν νῆσον διὰ τῶν πλευρῶν τῆς καὶ ἐν μέσῳ τῶν σκοπέλων τῆς. « Ἄς μὴν ἔχωμεν πλέον ἀνησυχίαν, παιδιὰ, μᾶς λέγει ὁ ἀλιεὺς ἀναγνωρίζων τὸ παραλίον διὰ τῆς λάμπσεως τῆς δαδός· ἡ Παναγία μᾶς ἔσωσε, ἐγγίζομεν τὴν γῆν, καὶ θὰ κοιμηθῶμεν τὴν νύκτα ταύτην εἰς τὴν οἰκίαν μου. » Ἐνομίσαμεν ὅτι παρεφρόνησεν, ἐπειδὴ δὲν ἐγνωρίζαμεν νὰ ἔχη ἄλλην οἰκίαν παρὰ τὸ σκοτεινὸν ὑπόγειόν του εἰς Μαρκελίνην, καὶ διὰ νὰ φθάσωμεν ἐκεῖ πρὸς τῆς νυκτὸς ἔπρεπε νὰ ῥιφθῶμεν πάλιν εἰς τὸν πορθμὸν, νὰ κάμψωμεν τὸ ἀκρωτήριον καὶ ν' ἀψηφήσωμεν ἐκ νέου τὴν μυκωμένην θάλασσαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μόλις διεσώθημεν.

Ἄλλ' οὗτος ἐμειδία πρὸς τὴν ἐκπληξὴν ἡμῶν, καὶ ἐνοῶν τοὺς διαλογισμοὺς μας, — « Νὰ εἴστε ἥσυχοι, φίλοι, ἐπανάλαβεν, θὰ φθάσωμεν ἐκεῖ, χωρὶς κἄνεν κύμα νὰ μᾶς βρέξῃ. » Ἐπειτα μᾶς ἐξηγήσεν ὅτι ἦτον ἀπὸ τὴν Προκίδα, ὅτι κατεῖχεν ἀκόμη εἰς τὴν παραλίαν ταύτην τῆς νήσου τὴν καλύβην καὶ τὸν κήπον τοῦ πατρός του, καὶ ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν μάλιστα ἡ γραῦς γυνὴ του μὲ τὴν ἔκγονόν της, ἀδελφὴν τοῦ Βεπίνου, τοῦ νέου μας ναύτου, καὶ δύο ἄλλα μικρά, ἦσαν εἰς τὴν οἰκίαν διὰ νὰ ξηράνωσι τὰ σῦκα καὶ νὰ τρυγήσωσι τὰς ἀμπέλους, τῶν ὁποίων ἐπώλουν τὰς σταφυλὰς εἰς τὴν Νεάπολιν. « Ἀκόμη ὀλίγα κωπία, προσέθηκε, καὶ θὰ πῶμεν τὸ ὕδωρ τῆς δεξαμενῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι διαυγέστερον ἀπὸ τὸν οἶνον τῆς Ἰσχίας ».

Αἱ λέξεις αὗται μᾶς ἀπέδωσαν τὴν γενναιοσύνην μας· ἐκωπλητάσκαμεν ἀκόμη μίαν λεύγαν περίπου παρὰ τὴν ἀφρώδη ἀκτὴν τῆς Προκίδας. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, τὸ παιδίον ὕψωνε καὶ ἀνεκίνει τὸν φανόν του, ὅστις ἔρριπτε τὴν ἀπαίσιον λάμπην του ἐπὶ τῶν βράχων, καὶ μᾶς ἐδείκνυε παντοῦ τείχος τι ἀδιάδοτον. Τέλος εἰς τὴν στροφὴν ἄκρας τινὸς γρανιτώδους, ἐκτεινομένης ἐν σχήματι προμαχώνος εἰς τὴν θάλασσαν, εἶδομεν τὴν ἀκτὴν νὰ κλίνη καὶ νὰ κοιλοῦται ὀλίγον, ὡς ῥήγμα τείχους ἐξωτερικοῦ. Διὰ τινος δὲ κινήσεως τοῦ πηδαλίου, τὸ πλῆθον ἐστράφη κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν ἀκτὴν, καὶ τρία τελευταῖα κύματα μᾶς ἔρριψαν μεταξὺ δύο σκοπέλων, ὅπου ἀνέβραζεν ὁ ἀφρός.

ΙΒ'.

Ἡ πρῶρα ἐγγίσασα τὸν βράχον, ἐξέβαλεν ἦχον ξηρὸν καὶ ὀξύν, ὡς τὸν τριγμὸν σανίδος πιπτούσης καὶ συντριβομένης· εἰσπηδήσαμεν εἰς τὴν θάλασσαν, προσεδέσαμεν τὴν λέμβον ὅσον ἐδυνάμεθα καλῆτερα, καὶ ἠκολούθησαμεν τὸν γέροντα καὶ τὸ παιδίον, οἵτινες ἐπροπορεύοντο ἡμῶν.

Ἀνέβημεν παρὰ τὴν πλευράν τῆς ἀκτῆς εἰδὸς τι στενῆς κλίμακος, τῆς ὁποίας ὁ σίδηρος ἐπὶ τοῦ βράχου καὶ τὰ βήματα, διεχάραξαν τὰς ἀνίσους καὶ ὀλισθηρὰς βαθμίδας, ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης. Ἡ κλίμαξ αὕτη, ἐπὶ τῆς ὁποίας πολλάκις οἱ πόδες ἡμῶν ὠλίσθαινον, ἀντικαθίστατο διὰ τεχνιτῶν βαθμίδων, ἀποτελουμένων ὑπὸ μικρῶν τινῶν στερεῶν κλάδων, ἐμπεπηγμένων εἰς τὰ χάσματα τοῦ τείχους, ἐπὶ δὲ τοῦ κλωνομένου σανιδώματος ἦσαν τεθειμέναι σανίδες ἐκ παλαιῶν λέμβων, ἡ δέσμη κλάδων καστανέας μὲ τὰ ξηρὰ φύλλα των.

Ἀφοῦ ἀνέβημεν, οὕτω πως βραδέως, πεντακοσίας περίπου βαθμίδας, εὐρέθημεν εἰς μικρὰν μετέωρον αὐλὴν, τὴν ὁποίαν περιεκύκλου φραγὴ ἐκ φαιῶν λίθων· εἰς τὸ βάθος τῆς αὐλῆς ἠνοίγοντο δύο σκοτεινοὶ θόλοι, καὶ ὑπεράνω τῶν ὀγκωδῶν τούτων θόλων, δύο ἀψίδες κυκλοειδεῖς καὶ κυρτωμέναι ὑπεβάσταζον τὸ δῶμα, τοῦ ὁποίου αἱ ἄκραι ἦσαν καταστάλιντοι ἀπὸ γάστρας δενδρολιθάνου καὶ βασιλικοῦ.

Θύρα ἐκ σανίδων κακῶς συνηρμοσμένων, ἔφερεν εἰς τὴν στοὰν τὴν ὑπὸ τὴν ἀψίδα. Ἐκ δεξιῶν τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ οἰκίσκος ἔκειτο ἀνομάλως, ἰσοπεδοῦτο πρὸς τὸ ἔδαφος τῆς στοᾶς. Μεγάλῃ συκῇ καὶ τινι ἐλικοειδεῇ κλήματα ἀμπέλου ἔκλινον πρὸς τὴν γωνίαν τῆς οἰκίας, συγχέοντα τὸ φύλλωμά των καὶ τοὺς καρπούς των, ὑπὸ τὰς ῥυγμὰς τῆς στοᾶς, καὶ ῥίπτοντα δύο ἢ τρεῖς περιπεπλεγμένους στεφάνους ἐπὶ τοῦ τείχους τοῦ στηρίζοντος τὰς ἀψίδας· Οἱ κλάδοι των περιέφρατον κατὰ τὸ ἥμισυ δύο χθαμαλὰ παράθυρα, τὰ ὁποῖα ἠνοίγοντο πρὸς τὸν κήπον τοῦτον. Ἄν δὲν ἦσαν τὰ παράθυρα ταῦτα, ἤθελεν ἐκλάθει τις τὴν ὀγκώδη τετράγωνον καὶ χαμηλὴν αὐτὴν οἰκίαν ὡς ἓνα τῶν φαιῶν βράχων τῆς παραλίας ταύτης, ὡς ἓνα σωρὸν κατεψυγμένης λάβας, τὴν ὁποίαν ἡ καστανέα, ὁ κισσὸς καὶ τὸ κλήμα καλύπτουσι διὰ τῶν κλάδων των, καὶ ὅπου δ' ἀμπελοργὸς τῆς Καστελὰς καὶ τοῦ Σορρένιου ἀνασκάπτει σπήλαιον διὰ νὰ διατηρήσῃ τὸν οἶνον τοῦ πλησίον τοῦ κλήματος, τὸ ὁποῖον τὸν ἔφερε. Πνευστιῶντες, κεκμηκότες ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ ταχέως ἀνόδου μας, καὶ ἀπὸ τὸ βάρος τῶν κωπίων τὰ ὁποῖα ἐφέρομεν εἰς τοὺς ὅμους, ἐσταματήσαμεν εἰς τὴν αὐλὴν ταύτην ἐπὶ στιγμήν, ὅτε γέρων καὶ ἡμεῖς, διὰ ν' ἀναπνεύσωμεν, ἀλλὰ τὸ παιδίον ῥίπτον τὸ κωπίον του ἐπὶ σωροῦ θάμνων, καὶ ἀναβαίνειν ἐλαφρῶς τὴν κλίμακα, ἤρχισε νὰ κτυπᾷ εἰς τὸ παράθυρον μὲ τὴν ἀναμμένην δάδα του, καὶ νὰ κράζῃ μὲ φωνὴν εὐθυμον τὴν μάμμην του καὶ τὴν ἀδελφὴν

του. «Μητέρα μου, ἀδελφή μου! Μάδρε! Σορελίνα! ἔκραζεν οὗτος, Γαστάννα! Γρατσιέλλα! ἐξυπνήσετε, ἀνοίξετε, εἶναι ὁ πατήρ, εἶμαι ἐγὼ, καὶ δύο ξένοι μαζὶ μας.» Ἠκούσαμεν φωνὴν ὅχι ἐντελῶς ἐξυπνον ἀκόμη, ἀλλὰ καθαράν καὶ γλυκεῖαν, ἥτις ἐξέβαλε συγκεχυμένας ἐκφωνήσεις ἐκπληξέως ἀπὸ τὸ ἐνδότερον τῆς οἰκίας, ἔπειτα τὸ ἥμισυ τοῦ παραθύρου ἠνεώχθη, σπροχθεν ἀπὸ γυμνὸν καὶ λευκὸν βραχίονα, καὶ εἶδαμεν εἰς τὴν λάμψιν τῆς δαδὸς, τὴν ὁποίαν τὸ παιδίον ὕψου πρὸς τὸ παράθυρον, ἐρθούμενον ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν ποδῶν, πρόσωπον νέας κόρης ἐξαίσιου κάλλους, ἐμφανισθεν μεταξὺ τῶν φυλλωμάτων τοῦ παραθύρου.

Καταληρθεῖσα ἐν μέσῳ τοῦ ὕπνου τῆς ἀπὸ τὴν φωνὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, ἡ Γρατσιέλλα δὲν διανοήθη, οὐδὲ τὸν καιρὸν εἶχε νὰ τακτοποιήσῃ τὴν ἐνδυμασίαν τῆς, ἐπήδησε μὲ γυμνοὺς τοὺς πόδας πρὸς τὸ παράθυρον, ὅπως εὐρίσκετο εἰς τὴν κλίνην τῆς. Τῆς μαύρης καὶ μακρᾶς κόμης τῆς τὸ μὲν ἥμισυ ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν παρειῶν αὐτῆς τὸ δ' ἄλλο ἥμισυ ἐστρέφετο περὶ τὸν λαιμὸν τῆς, εἶτα ριπτόμενον πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τραχήλου τῆς ἀπὸ τὸν ἄνεμον, ὅστις ἔπνεε σφοδρῶς, συνεκρούετο ἐπὶ τοῦ ὑπανεωγμένου παραθύρου καὶ ἐπανήρχετο μαστίζον τὸ πρόσωπόν τῆς, ὡς αἱ πτέρυγες τοῦ κόρακος τυπτόμεναι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

Διὰ τῶν χειρῶν τῆς, ἡ νέα κόρη ἔτριβε τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῆς, ὑψώνουσα τοὺς ἀγκῶνας καὶ διαστέλλουσα τοὺς ὤμους τῆς, μὲ τὴν πρώτην ἐκείνην χειρωνακίαν παιδὸς ἐξυπνοῦντος καὶ θέλοντος νὰ ἀποδιώξῃ τὸν ὕπνον. Ὁ χιτὼν αὐτῆς δεδεμένος περὶ τοῦ τραχήλου τῆς, ὑπεδείκνυνεν ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ λεπτὸν, ὅπου μολίς ὑπετυποῦντο, ὑπὸ τὸ ὕφασμα, οἱ πρῶτοι κυματισμοὶ τῆς νεότητος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς εὐμορφοὶ καὶ μεγάλοι, εἶχον τὸ δυσδιάκριτον ἐκεῖνο χρῶμα τὸ μεταξὺ τοῦ φαιοῦ καὶ τοῦ κυανοῦ τῆς θαλάσσης, τὸ ὁποῖον συγκιρναῖ τὸ ἀκτινοβόλημα διὰ τῆς υγρότητος τοῦ βλέμματος, καὶ ἀναμινγνύει κατ' ἴσιν ἀναλογίαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῶν γυναικῶν τὴν τρυφερότητα τῆς καρδίας καὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ πάθους, οὐράνιον χρῶμα, τὸ ὁποῖον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν γυναικῶν τῆς Ανατολῆς καὶ τῆς Ἰταλίας παραλαμβάνουσιν ἀπὸ τὸ φλογῶδες πῦρ τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, καὶ τὸ γλαυκὸν καὶ γαλῆνιον τοῦ οὐρανοῦ των, τῆς θαλάσσης των, τῶν νυκτῶν των. Αἱ παρειαὶ τῆς ἦσαν εὐτραφεῖς, στρογγύλαι καὶ κανονικαί· ἀλλὰ χρώματος ὀλίγον τι ὠχροῦ καὶ ἀμαυροῦ, ἐνεκα τοῦ κλίματος, ὅχι δὲ ὡς τῆς νοσώδους ἐκείνης ὠχρότητος τῶν βορείων μερῶν, ἀλλὰ τῆς υγιεοῦς λευκότητος τῆς μεσημβρίας, ἥτις ὁμοιάζει τὸ χρῶμα τοῦ μαρμάρου ἐκτεθειμένου πρὸ χρόνων εἰς τὰς προσβολὰς τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τῶν κυμάτων.

Τὸ στόμα, τοῦ ὁποίου τὰ χεῖλη ἦσαν ἀνοικτότερα καὶ πυκνότερα παρὰ τὰ τῶν γυναικῶν τῶν κλιμάτων μας, εἶχον τὰς πτυχὰς τῆς ἀγνότητος καὶ τῆς ἀγαθότητος. Οἱ ὀδόντες τῆς βραχεῖς, ἀλλὰ

στιλвноί, ἔλαμπον εἰς τὰς κυματουμένας λάμψεις τῆς δαδὸς, ὡς ἀνεωγμένα ὄστρακα μαργαρίτου, ἐρρίμμένα εἰς τῆς θαλάσσης τὸν αἰγιαλόν.

Ἐνῷ ἡ Γρατσιέλλα ὠμίλει εἰς τὸν μικρὸν ἀδελφόν τῆς, οἱ ζωηροὶ λόγοι τῆς, ὀξεῖς κατὰ τι καὶ εὐτονοί, τῶν ὁποίων τὸ ἥμισυ ἀφήρπαζεν ἡ αὐρα, ἀντήχουν ὡς μουσικὴ τις εἰς τὰς ἀκοάς μας, ἡ φυσιογνωμία τῆς ἐπίσης εὐκίνητος ὡς αἱ λάμψεις τοῦ φανοῦ, ὅστις ἐφώτιζεν αὐτὴν, μετέβη στιγμιαίως ἀπὸ τὴν ἐκπληξιν εἰς τὸν τρόμον, ἀπὸ τὸν τρόμον εἰς τὴν εὐθυμίαν, ἀπὸ τὴν τρυφερότητα εἰς τὸν γέλωτα, ἔπειτα μᾶς παρετήρησεν ὅπισθεν τοῦ κορμοῦ τῆς μεγάλης συκῆς, ἀπεσύρθη τεθορυβημένη ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἡ χεὶρ τῆς ἀφῆκε τὸ φύλλωμα αὐτοῦ· ἔσπευσε νὰ ἐξυπνίσῃ τὴν μάμμην τῆς καὶ νὰ ἐνδυθῇ, καὶ οὕτω ἦλθε νὰ μᾶς ἀνοίξῃ τὴν θύραν ὑπὸ τὰς ἀψίδας καὶ νὰ ἐναγκαλισθῇ, ὅλη συγκινημένη, τὸν πάππον τῆς καὶ τὸν ἀδελφόν τῆς.

II'.

Ἡ γραῖα μήτηρ ἐνεφανίσθη πάραυτα, κρατοῦσα εἰς τὴν χεῖρα πληλύνην λυχνίαν, ἥτις ἐφώτιζε τὸ ἰσχυρόν καὶ ὠχρὸν πρόσωπόν τῆς, καὶ τὴν λευκὴν κόμην τῆς, τὴν ὡς τὰς ἀγαθίδας τοῦ μαλλίου αἵτινες ἔκειντο ἐπὶ τῆς τραπέζης κύκλῳ τῆς ἡλακάτης τῆς· ἐφίλησε τὴν χεῖρα τοῦ ἀνδρός τῆς καὶ τὸ μέτωπον τοῦ παιδός· ὅλα ταῦτα ἐτελέσθησαν εἰς ὀλίγας λέξεις καὶ ὀλίγα σχήματα μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς πτωχῆς ταύτης οἰκογενείας. Δὲν ἠκούομεν τὸ ὄλον· ἰστάμεθα ὀλίγον τι κατὰ μέρος, διὰ νὰ μὴ στενοχωρῶμεν τὴν ἐκχυσιν τῆς καρδίας τῶν ξενοδόχων μας· αὐτοὶ ἦσαν πτωχοὶ, ἡμεῖς ἤμεθα ξένοι καὶ τοῖς ὠφείλομεν σέβας· ἡ συνεσταλμένη στάσις μας πλησίον τῆς θύρας, σιωπηλῶς ἐμαρτύρει τοῦτο.

Ἡ Γρατσιέλλα ἔρριπτεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν βλέμμα ἐκπεπληγμένον καὶ ὡς ἐκ βάθους ὀνείρου τινὸς ἐφ' ἡμῶν· ὅταν ὁ πατήρ ἐτελείεωσε τὴν διήγησιν, ἡ γραῖα ἐγόνυπέτης πλησίον τῆς ἐστίας, ἡ Γρατσιέλλα ἀναβᾶσα εἰς τὸ δῶμα, ἔφερε κλάδον δενδρολιθάνου καὶ ἄνθη τινὰ πορτοκαλέας.

Καὶ λαβοῦσα σκίμποδά τινα προσεκόλλησε τὰ ἄνθη διὰ μικρῶν χρυσῶν καρφιδῶν, τὰς ὁποίας ἐκ τῆς κεφαλῆς τῆς ἀφῆρσεν, ἐνώπιον μικροῦ ἀγάλματος τῆς Παναγίας, τεθειμένου ὑπεράνω τῆς θύρας, ἐμπροσθεν τῆς ὁποίας ἔκαie κανδήλα· ἐνόησαμεν ὅτι αὕτη ἦτον εὐχαριστήριος εὐχὴ εἰς τὴν θεῖαν προστάτριά τῆς, ἥτις ἔσωσε τὸν πάππον τῆς καὶ τὸν ἀδελφόν τῆς· εἶχομεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸ μέρας μας εἰς τὴν εὐχαριστίαν τῆς.

(ἀκολουθεῖ).